

# Sveti Marko Križevčanin i Hrvatska pred Europskom Unijom

IVAN MIKLENIĆ

Glas Koncila  
Kaptol 8  
HR-10000 Zagreb

## Uvod

Već 2005. godine, neposredno prije početka pristupnih pregovora Hrvatske s Europskom Unijom, sa stranica Glasa Koncila katolicima vjernicima neformalno je predloženo da u Sv. Marku Križevčaninu prepoznaju nebeskog zaštitnika i zagovornika Hrvatske na putu u europsku integraciju. Taj prijedlog posebno je aktualan danas, nakon što je krajem lipnja 2011. Republika Hrvatska zaključila tzv. pristupne pregovore s Europskom Unijom i nakon što je 1. srpnja 2013. određen datum ulaska Hrvatske u Europsku Uniju. Naravno, ako se većina hrvatskih građana izjasni pozitivno na referendumu koji se mora održati u roku od 30 dana nakon potpisivanja pristupnog ugovora. Riječ je o sudbinski važnom procesu koji se tiče svih hrvatskih građana, pa i građana katoličkih vjernika, koji već sad u iznimno velikoj mjeri utječe na sadašnjost i budućnost hrvatskoga društva i koji nije lišen dobrih perspektiva, kao ni rizika i stranputica.

Za bolje razumijevanje toga procesa potrebno je u bitnim crtama prikazati što je Europska Unija, koje su joj prednosti i koji nedostaci, što za Republiku Hrvatsku znači ulazak u EU, koje su prednosti, nedostaci i izazovi eventualnog ulaska u EU te po čemu je Sv. Marko Križevčanin uzor i zašto je potrebno da bude zagovornik pri ulasku Republike Hrvatske u Europsku Uniju.

Na katoličkim vjernicima je da prihvate izazov i po zagovoru Sv. Marka Križevčanina izmole da taj sudbonosni korak bude na što veće dobro hrvatskog naroda i čitave Europe.

## 1. Europska Unija-prednosti i nedostaci

Europska Unija je nadnacionalna zajednica država osnovana da bi članice ostvarivale zajedničke ciljeve. EU trenutno funkcionira na temelju Lisabonskog ugovora koji je potpisan 13. prosinca 2007., a stupio na snagu 1. prosinca 2009. godine. Ideju o ujedinjenju Europe prvi su počeli iznositi Francuzi Robert Schuman i Jean Monnet, Nijemac Konrad Adenauer i Talijan Alcide De Gasperi, uvjereni katolici. »Budućnost europskih naroda željeli su utemeljiti na zajedničkoj podlozi kršćanskih vrjednota, koje su tijekom povijesti bile izvorom i nadahnućem europskoga jedinstva i raznolikosti.«<sup>1</sup>

Europska Unija zajednica je 27 država članica »koja pokriva više od 1,5 milijuna četvornih milja s više od 500 milijuna građana koji stvaraju četvrtinu svjetskoga BNP-a i govore više od 20 jezika, a koje veže zajednička želja za promicanjem mira, demokracije, napretka, stabilnosti i vladavine prava.« Države članice prenose dio »svojege suvereniteta tako da se odluke o specifičnim pitanjima od zajedničkog interesa mogu donositi na demokratski način, ali na višoj, u ovome slučaju, europskoj razini. Sve odluke i postupci EU-a temelje se na ugovorima koje su dogovorile sve države EU-a« - navodi se u službenom stajalištu Delegacije EU-a u RH-u. Institucije EU-a su: Europski parlament, Europsko vijeće (tvore ga predsjednici država i vlada), Vijeće EU-a ili Vijeće ministara, Europska komisija, Europski sud, Europska središnja banka

<sup>1</sup> Pismo hrvatskih biskupa povodom pristupnih pregovora za ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju iz 2010. g., br. 2; u nastavku Pismo.

i Revizorski sud te niz drugih institucija, primjerice Europska investicijska banka, Ombudsman, Odbor regija, Europski gospodarski i socijalni odbor i dr.

### **1.1. Europska Unija-službeno**

#### **1.1.1. Važniji datumi Europske Unije**

- 9. svibnja 1950. Robert Schuman, francuski ministar vanjskih poslova, predložio je ujedinjenje francuske i njemačke industrije ugljena i čelika pod zajedničku vlast. Taj dan uzima se kao Dan Europe.
- 18. travnja 1951. u Parizu je potpisan Pariški ugovor o osnivanju Europske zajednice za ugljen i čelik koji je stupio na snagu 25. srpnja 1952. godine.
- 25. ožujka 1957. potpisan je Rimski ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice i Europske zajednice za atomsku energiju, a stupio je na snagu 1. siječnja 1958.
- 19. ožujka 1958. održana je prva sjednica Euro-pskog parlamenta, a prvi predsjednik bio je Robert Schuman.
- 8. travnja 1965. potpisan je Sporazum o udruživanju organa EEZ-a, Europske zajednice za ugljen i čelik te EUROATOM-a koji je stupio na snagu 1. srpnja 1967., a za oznaku tih triju zajednica koristi se naziv Europska zajednica.
- 1. srpnja 1968. uspostavljena je carinska unija, uslijedila su prva proširenja i uključivanje novih država članica, a 23. 2. 1982. godine Grenland je istupio iz Zajednice.
- 17. veljače 1986. u Bruxellesu potpisan je Jedinstveni europski akt, tj. revizija i dopuna Rimskog ugovora koji je stupio na snagu 1. srpnja 1987.
- 7. veljače 1992. potpisan je Ugovor o Europskoj Uniji u Maastrichtu koji je stupio na snagu 1. studenoga 1993. godine; na temelju njega stvorena je Ekonomska i monetarna unija, uvedena jedinstvena valuta, zajednička obrambena politika, uvodi se građanstvo Unije, kao i ime Europska Unija.
- 1. siječnja 1995. došlo je do četvrtog proširenja: Austrija, Švedska i Finska pristupaju Uniji.
- 17. lipnja 1997. potpisan je Amsterdamski ugo-

vor koji je stupio na snagu 1. svibnja 1999. godine, a njime se jača uloga Europskog parlamenta.

- 11. prosinca 2000. potpisan je Ugovor iz Nice kojim se zbog primanja novih članica mijenja sastav i način rada institucija Unije, primjerice Vijeće EU-a ne mora više donositi odluke jednoglasno, od stupanja na snagu ovog ugovora, dovoljna je većina.
- 1. siječnja 2002. uvodi se euro u 12 država tzv. eurozone.
- 1. svibnja 2004. došlo je do petog proširenja: u Uniju ulazi 10 novih država članica.
- Godine 2005. Francuska i Nizozemska na referendumima odbacile Ustav EU-a.
- 1. prosinca 2009. stupio je na snagu Lisabonski ugovor.

#### **1.1.2. Glavni ciljevi odnosno aktivnosti EU-a**

1. poticanje uravnoteženog privrednog i društvenog napretka, težnja prema punoj zaposlenosti i stvaranje efikasne ekonomske, monetarne i sigurnosne unije.
2. afirmiranje vlastitog identiteta na međunarodnoj sceni, osobito provedbom zajedničke vanjske i sigurnosne politike, uz postupnu izgradnju zajedničke obrambene politike i zajedničke obrane.
3. razvijanje i očuvanje Unije kao područja slobode, sigurnosti i pravde u kojem se jamči slobodno kretanje ljudi, roba, kapitala i usluga, uz zajedničku odgovornost glede kontrole vanjskih granica, politike azila, imigracijske politike i suzbijanja ilegalne trgovine te drugih aspekata kriminala.
4. očuvanje cjelokupne pravne stečevine Zajednice i njeno stalno nadograđivanje.
5. služenje pravu i interesima eurograđana; od 1993. godine uvedeno je državljanstvo Unije, a Lisabonskim ugovorom predviđeno je proširenje aktivnosti EU-a zbog približavanja građani-nu kao pojedincu.

Prema službenom stavu Delegacije EU-a u Republici Hrvatskoj: »Europska Unija obuhvaća temeljne vrijednosti koje dijele države članice ši-

rom raznih kultura, jezika i tradicija. Države članice slažu se da je demokracija najbolji oblik vladavine. One vjeruju u društva koja potiču pluralističku političku misao i podupiru slobodu govora i vjere. One podupiru gospodarstva sa slobodnim tržištem u kojima su gospodarski razvitak i rast potaknuti privatnim sektorom i olakšani radom vlada. One vjeruju da napredne države imaju obvezu pomagati siromašnjima te manje razvijenim regijama i narodima. One vrednuju zajednički život u miru, kao i promicanje tih načela globalno.«

### **1.2. Europska Unija u očima kritičara**

»Europska Unija nastala je ponajprije iz potrebe da se zajamči trajan mir na europskom kontinentu. Tinjajući nacionalizmi, međutim, kao i značajne ekonomske razlike i neslaganja među zemljama članicama na gospodarstvenom i socijalnom polju, velike su slabosti suvremene europske politike. Stoga nije svejedno kakav je stav procesa ujedinjenja prema pojedinim narodima, nacionalnom identitetu, kao i prema manjinama, koje su ‚bogatstvo Europe‘ pa ‚njihove razlike ne smiju nestati.‘ Dapače, valja ih čuvati i braniti kao, temelj europske solidarnosti.‘ Tomu treba pridodati i brojne ‚neprincipijelne postupke‘ europske politike u odnosu prema drugima.«<sup>2</sup>

#### **1.2.1. EU pati od duboke krize vrjednota**

»Važnost procesa ujedinjenja Europe ne smije nam zatvoriti oči na brojne nedostatke koji ga prate i na koje Crkva, zbog odgovornosti koju joj je Krist povjerio, ne može prestati upozoravati. Sadašnja Europa usprkos određenoj ekonomskoj stabilnosti i političkomu jedinstvu pati od duboke krize vrjednota.«<sup>3</sup> Poznato je da je propali prijedlog Ustava EU-a marginalizirao kršćanstvo i kršćansku baštinu do te mjere da nisu bili ni spomenuti, zanemarivši pritom činjenicu je da je zapadna Europa izrasla iz kršćanskih korijena.

S vjerničkog stajališta najveća slabost EU-a je »gubljenje kršćanskog spomena i baštine, praćeno svojevrsnim praktičnim agnosticizmom i vje-

rskom ravnodušnošću, zbog čega mnogi Europljani ostavljaju dojam kao da žive bez duhovnih korijena i poput baštinika koji su se ponijeli rasipnički prema baštini što ju im je prenijela povijest«<sup>4</sup> te mnogi žive i rade kao da Boga uopće nema. Ignoriranje i odbacivanje naravnog i kršćanskog morala dovelo je do ozakonjenja »pobačaja, eksperimentiranja s embrijima, kloniranje, eutanaziju, istospolne brakove, odbacivanje kršćanskih simbola i obezvrjeđivanje kršćanskih svetinja, olako prihvaćanje vrjednota drugih kultura, uz istodobno nepoštivanje vlastitih te uvođenje ‚novotarija‘ koje su protivne ne samo kršćanstvu i sveukupnoj europskoj tradiciji nego i samoj ljudskoj naravi.«<sup>5</sup>

Hrvatski biskupi u svom Pismu u vezi s tim također ističu: »Sve to prati neka vrsta straha od budućnosti, koja stvara tmurno i nesigurno ozračje, te je sve više zbunjenih i nesigurnih ljudi. Proces globalizacije ne vodi k dubljemu jedinstvu, nego izlaže riziku da se najslabije u društvu odbacuje do ruba siromaštva. Nedostaje, dakle, ‚globalizacija solidarnosti‘ o kojoj govori papa Benedikt XVI. te se sve više širi osjećaj osamljenosti, siromaštva i napuštenosti.«<sup>6</sup>

#### **1.2.2. Upitna demokratičnost i jednakopravnost država**

Europski parlament jedino je tijelo na razini Unije koje se izravno bira te, uz predsjednika Europskog parlamenta, broji 750 zastupnika. Broj zastupnika za svaku državu članicu određuje se temeljem načela »opadajuće proporcionalnosti« pa mala država ima pravo na minimum od šest zastupnika, a velika na maksimalno 96 zastupnika. Oni na europskoj razini nisu politički organizirani na nacionalnom kriteriju, ne zastupaju svoju državu, već prema političkim opredjeljenjima, tj. u stranačkim grupacijama. Funkcije Europskoga parlamenta su donošenje zakona u suglasnosti s Vijećem ministara, nadzor nad Europskom komisijom te usvajanje proračuna EU-a. Dakle, u EP-u, jedinom parlamentu koji samostalno ne donosi zakone, nisu zastupljene zemlje članice, već su

2 Pismo 12  
3 Pismo 13.

4 Isto.  
5 Isto.  
6 Isto.

zastupnici predstavnici građana. Osim što sam ne može ništa predložiti, Parlament se mora dobroano pomučiti da bi opstruirao prijedlog Komisije.

Predsjednika Europskoga vijeća, tj. predsjednika pola milijarde Europljana ne biraju birači s pravom glasa, već ga na 2,5 godine postavlja Europsko vijeće (predsjednici država i vlada). Njegova je mjesečna plaća 234 tisuće kuna.

Europsko vijeće (*European Council*) institucija je Unije koju čine čelnici država članica, odnosno vlada država članica, uz predsjednika Europskoga vijeća i predsjednika Komisije. Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosna pitanja sudjeluje u radu Europskoga vijeća. To je jedino tijelo EU-a koje nije uspostavljeno Osnivačkim ugovorom i koje se razvilo u praksi. Europsko vijeće predstavlja politički motor Unije. Temeljna djelatnost Europskoga vijeća usmjerena je na davanje općega poticaja u pitanjima socijalne, ekonomske i političke naravi u području svih aktivnosti EU-a. Ipak, treba naglasiti kako smjernice (kojima se određuju prioritete Europskoga vijeća za upravljanje i zajedničke politike EU) i izjave (kojima se određuje stajalište pojedinih čelnika država članica, odnosno čelnika vlada država članica) nemaju obvezujuću narav. Odluke Europskoga vijeća u pravilu se donose konsenzusom. Europsko vijeće bira predsjednika Europske komisije.

Europska komisija je izvršni organ Unije koji ima potpunu vlast nad zakonodavnim procesom. Konstituirala se tako da Europsko vijeće izabere predsjednika EK-a koji zatim sastavlja svoj tim, uz suglasnost Vijeća ministara, a Europsko vijeće formalno imenuje Komisiju nakon što taj izbor potvrdi EU parlament. Uz lobiranje, predsjednik Komisije formira Komisiju kako želi, a ona se treba sastojati od članova koji dolaze iz dvije trećine država članica. Komisija je posve nadnacionalna, članovi EK-a ne predstavljaju zemlje iz kojih dolaze niti smiju primati instrukcije od svojih vlada, a obvezani su djelovati isključivo u interesu Unije.

Komisija jedina u EU-u predlaže zakone, provodi politiku, proračun, upravlja programima, predstavlja Europsku uniju u međunarodnim

pregovorima te nadgleda provode li države članice obveze koje proizlaze iz normi donesenih na europskoj razini. Protiv države koja takve obveze krši ovlaštena je pokrenuti postupak pred Sudom Europske Unije. U provedbi politike konkurencije ovlaštena je donositi odluke koje su izravno upućene pravnim subjektima u državama članicama, istima je čak ovlaštena nametati i kazne, a u određenim slučajevima može donositi i normativne akte. Iako je provedba europskog zakonodavstva u pravilu prepuštena zemljama članicama, Komisija može donositi normativne i provedbene akte. Formalno EK nadzire Parlament, ali u stvarnosti EK radi što želi. Prema službenim podacima, Komisija zapošljava više od 23.000 birokrata i oko 10.000 daljnjih »vanjskih suradnika«, a neki izvori tvrde da je poslodavac 42.000 eurokrata i više od 12.000 vanjskih suradnika, sveukupno više od 54.000 ljudi!

Vijeće ministara ili Vijeće EU-a tijelo je koje u mnogim oblicima tvore odgovarajući ministri svih zemalja članica, a predsjedaju u šestomjesečnom mandatu naizmjenice države članice, osim kad se Vijeće ministara sastaje u sastavu ministara vanjskih poslova. To vijeće ima ovlast zajedno s Europskim parlamentom prihvaćati i donositi zakone.

Uz nevjerojatnu osobitost Europskog parlamenta da samostalno ne donosi zakone i sklonost Europske komisije da se ponaša poput sovjetskog politburoa, po mišljenju kritičara, EU je jedna od najmanje demokratskih institucija u svijetu.

### 1.2.3. Zamršenost pravnih propisa

Zakoni EU-a imaju apsolutni primat nad zakonima zemalja članica. Ako je nacionalni zakon drukčiji, automatski se primjenjuje unijski zakon (»doktrina supremacije« EU prava). Pritom nacionalni sud ne smije čekati ili tražiti da se o sukladnosti norme nacionalnog prava s europskim pravom izjasni neko drugo nacionalno tijelo (npr. ustavni sud), već mora samostalno izuzeti nacionalnu normu iz primjene.

Cjelokupna pravna stečevina obuhvaća cijeli pravni poredak EU-a i čini oko 170.000 stranica



teksta (od toga 100.000 samo u posljednjih 10 godina) objavljenih u Službenom listu EU-a koji izlazi svakog radnog dana. Od 1951. do danas u njemu je ukupno objavljeno više od 2.815.000 dokumenata.

Novе države članice u cijelosti moraju prihvatiti pravnu stečevinu Unije i o njoj se ne pregovara. Obuhvaća sve ugovore o EU-u/EZ-u, cjelokupno sekundarno zakonodavstvo koje je danas na snazi, sve međunarodne ugovore koje sklapa EZ, sve presude suda EZ-a, kao i neobvezujuće propise. Tu »pravnu stečevinu« hrvatski saborski zastupnici usvajaju, a nisu je pročitali jer to nije moguće.

#### **1.2.4. U službi krupnoga kapitala**

Europska Unija daje na milijune eura subvencija multinacionalnim divovima kao što su Coca-Cola, IBM i McDonald's kako bi ih odvratila od napuštanja njezina gospodarskoga područja, piše Financial Times. Novac iz EU strukturnih fondova namijenjen je financiranju projekata radi smanjenja razlika u bogatstvu unutar Unije, a cilja uglavnom male i srednje kompanije u siromašnijim zemljama članicama. Međutim, u taj kolač imaju pravo zgrabiti i globalne korporacije, koje to zdušno čine, iskorištavajući želju Unije da zadrži svoju konkurentnu prednost u odnosu na ostale regije u svijetu.

Ističe se da Europska Unija počiva na »četiri slobode«, tj. na slobodnom kretanju ljudi, roba, usluga i kapitala. Na taj način stvara se jedinstveno tržište, kao gospodarska integracija koja ukidanjem tehničkih i administrativnih zapreka vodi stvaranju zajedničkog tržišta i to je put u europski korporatizam. Korporatizam je ona ekonomska strana fašizma u kojoj se spajaju visoka nedemokratska centralizirana vlada i korporacije koje na nju vrše presudan utjecaj. Korporatističku državu drži u šaci mali broj korporatista i sve što takva država radi jest u njihovom interesu.

Što se tiče radnika, EU nije stvorena zato da bi radnicima bilo bolje, nego zato da im se nametne gotovo ropski sustav u kojem će namicati goleme profite multinacionalnim korporacijama. To je bitna funkcija radnika u složenim korporatističkim

državama poput Europske Unije. Cilj je sa što manjim plaćama radnika ostvariti goleme profite za korporatiste pa se radi i na povećanju dobne granice za odlazak u mirovinu. Liberalna načela deregulacije, liberalizacije, slobodnog tržišta i rezanja troškova usmjereni su protiv radnika, jer upravo su radnici ti troškovi koje treba rezati, smanjiti, što manje platiti, a što više iskoristiti njihov rad. To je bit neoliberalnog kapitalizma na kojem Unija počiva i koji proklamira. Sve što bi moglo utjecati na povećanje kvalitete života troškovi su koje treba rezati.

Kad bi koja država članica i odlučila povući poteze kojima bi uzela bogatima, npr. oporezivanjem korporacija, morala bi se susresti s Europskom komisijom, koja budno pazi da se takvim »nerazumnim« potezima satelitskih država ne naškodi korporatistima i golemom korporacijskom tijelu-samoj Europskoj Uniji.

#### **1.2.5. Rastakanje državnosti članica**

Nijednoj federaciji ne odgovaraju jake i samostalne nacionalne države u njezinom sastavu, pa tako ni Europskoj Uniji, koja se zato koristi metodom razmjешtanja resursa i politikom regionalizma.

Dosljednom liberalno-kapitalističkom politikom Unija razmjешta industrijske, financijske i druge resurse onako kako njoj odgovara te postiže da tijekom vremena pojedine zemlje postanu poprilično nesamostalne, nedostatne same sebi pa i prinuđene, da bi imale sve komponente, graditi »zaje-dničku budućnost« u međuovisnosti s ostalima.

Arhitekti Unije njezinu budućnost očito vide ne u uniji država, nego u uniji regija. Europska Unija briše granice među državama, ali stvara novu regionalnu arhitekturu. Potiče formiranje regija sa širokom autonomijom, opravdavajući to borbom protiv »centralizacije«. Osnovala je poseban program prekogranične suradnje Interreg i dodijelila mu 7,8 mlrd € za sedmogodišnje razdoblje od 2007. do 2013. godine.

Primjerice, Jadranska euroregija osnovana je 30. lipnja 2006. u Puli. Predstavlja model suradnje koji objedinjava transnacionalnu, transgraničnu i

međuregionalnu suradnju u skladu sa suvremenim standardima i brojnim primjerima širom Europe. Jadranska euroregija institucionalni je okvir za identifikaciju i rješavanje najvažnijih zajedničkih pitanja na Jadranu. Sastoji se od 26 članica-predstavnik regionalne i lokalne vlasti iz Italije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Albanije i Grčke.

Ciljevi Jadranske euroregije, kako sama navodi, su sljedeći: stvaranje područja mira, stabilnosti i suradnje, zaštita kulturne baštine, zaštita okoliša, održivi gospodarski razvoj, posebice na području turizma, ribarstva, poljoprivrede, rješavanje prometnih i infrastrukturnih pitanja i potpora ulasku svih jadranskih država u Europsku uniju. Jadranska euroregija ima svoju zastavu, skupštinu i predsjednika-Ivana Jakovčića.

Ako bi svaka hrvatska regija vodila svoju politiku koja, uz razvojnu, obuhvaća dijelom i vanjsku-što bi ostalo od Hrvatske? Vlada Republike Hrvatske na sjednici 18. ožujka 2010. odlučila je Hrvatsku podijeliti na tri regije: Panonsku, Sjeverozapadnu i Jadransku, a provođenje te odluke tek predstoji.

Smisao regionalizma koji promiče i Europska Unija davno je pojasnio Staljin: »Svijet treba podijeliti u regionalne skupine kao prijelaznu fazu prema svjetskoj vladi. Osjećaja pripadnosti određenoj naciji stanovništvo će se prije odreći u korist neke nejasne regionalne pripadnosti nego u korist svjetske vlasti. Kasnije će regionalne cjeline moći potpasti pod jednu objedinjujuću svjetsku vlast.«

U EU-u svi državljani zemalja članica EU-a s prebivalištem ili privremenim boravištem u nekoj državi moći će, u istim uvjetima kao i domaći državljani, birati i biti birani na izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave, dakle imat će aktivno i pasivno biračko pravo. EU tako pomalo ne briše samo granice, nego čitave države i nacije.

#### **1.2.6. Prema Europskoj federaciji**

Joschka Fischer, nekadašnji njemački ministar vanjskih poslova u govoru na Humboldto-

vu sveučilištu u Berlinu 12. svibnja 2000. godine istaknuo je: »Konačna integracija u europsku federaciju bit će naš zadnji korak.«

Europska Unija prikriva svoju pravu ulogu potpunog političkog ujedinjenja pod krinkom gospodarske suradnje i ukidanja trgovinskih barijera. Iako to izriječkom ne kaže, s Lisabonskim sporazumom 2009. EU postaje u nekom smislu federalna država, a zemlje članice obične njezine provincije.

Lisabonski je ugovor, zapravo, propali Ustav Europe pod drugim imenom, put zaobilaženja referenduma i jasan dokaz da se eurokrati boje ljudi koje bi trebali zastupati. Dana 29. listopada 2004. predstavnici zemalja članica potpisali su u Rimu ugovor kojim se uspostavlja Ustav Europe koji je priredio Valéry d'Estaing, bivši francuski predsjednik i eminentan član Družbe Bilderberg, ali su ga Francuska i Nizozemska 2005. odbacile na referendumu.

Lisabonski je ugovor povratak na scenu propalog Ustava Europe, i to, kako je otvoreno rekla Angela Merkel, »korištenjem različite terminologije bez mijenjanja zakonskog sadržaja.«

Lisabonski ugovor odobrava cijelu sudsku praksu Europskog suda u Luksemburgu, pa tako i presude koje objašnjavaju da je europski zakonski sustav zapravo ustavni sustav (prva presuda je iz 1986. godine). Sud to otvoreno izjavljuje pa kritičari nedvojbeno ističu: Europska je Unija nedemokratsko federalno carstvo sa sakatim parlamentom i Ustavom koji se zove Lisabonski ugovor.

Ugovor iz Lisabona o izmjenama i dopunama Ugovora o Europskoj Uniji i Ugovora o uspostavi europske zajednice, zamršen i nečitak je dokument na 150 stranica. Može ga se pročitati samo uz sve druge dokumente koje on mijenja ili dopunjuje. Unija je odlučila da ne tiska pročišćene tekstove u zemljama članicama na njihovim jezicima prije no što ugovor odobri svih 27 zemalja jer se nije željelo da se taj dokument pročita, nego da se potpiše. Teksta Lisabonskog ugovora nema ni na hrvatskom jeziku jer našim vlastima nije u interesu da se građani upoznaju s ustavom buduće države kojoj pristupaju.

Lisabonskim ugovorom zemlje članice i formalno gube mnoga obilježja vlastite državnosti: uspostavljaju se nove vanjske granice, jedinstven novac, jedinstveno tržište i vrhovna zakonodavna i politička vlast nad jasno određenim teritorijem. Državama članicama, kako kaže unijska elita, »osigurava se stavljanje Uniji na raspolaganje civilnih i vojnih kapaciteta koji su potrebni za provedbu zajedničke sigurnosne i obrambene politike, te definira ulogu Europske sigurnosne agencije.«

## 2. Republika Hrvatska i pristupi EU-u - prednosti i nedostaci

Još od osamostaljenja glavni vanjskopolitički ciljevi Republike Hrvatske su ulazak u euroatlantske integracije, prije svega, ulazak u Europsku Uniju i NATO. Od 1. travnja 2009. RH je članica NATO-a, 3. listopada 2005. godine započela je pregovore za pristupanje Europskoj Uniji, a završila ih krajem lipnja 2011.

Prema službenom stavu Delegacije EU-a u Republici Hrvatskoj: »Države kandidatkinje moraju imati stabilne demokratske vlade; poštivati vladavinu prava, manjine i ljudska prava; djelotvorno tržišno gospodarstvo te sposobnost da preuzmu obveze članstva u Europskoj Uniji. Drugim riječima, buduće članice moraju biti sposobne usvojiti i provesti korpus zakonodavstava i propisa EU-a kao bi se osigurala suradnja na brojnim područjima, osim trgovine i gospodarstva, uključujući prava građana, slobodu, sigurnost i pravdu, stvaranje novih radnih mjesta, regionalni razvitak, zaštitu okoliša te nastojanje da globalizacija djeluje za sve.«

### 2. 1. Republika Hrvatska i »pregovori« s EU-om

Najodgovorniji političari više su puta izjavljivali da Hrvatska nema drugog izbora nego ući u EU, što znači da su političari prihvatili stav da Hrvatska mora ući u EU. Takav stav nipošto nije dobar kao polazište za pregovore jer daje golemu prednost drugoj strani.

U »pregovorima« stav se puno puta potvrdio pa je Hrvatska bila suočena s brojnim zaprekama,

uvjetima i ucjenama (ZERP, arbitraža o hrvatsko-slovenskoj granici, ucjene u vezi sa suradnjom s Haškim sudom, nestali topnički dnevnic i sl.), a nakon 6 godina jedva je privela kraju te pregovore, uz uvjet da bude i dalje nadzirana. »Pregovori« su pretežno bili prihvaćanje diktata o pravnoj regulativi. Samo u pregovorima o gospodarskim pitanjima stvarno se usuglašavalo o proizvodnim kvotama pa je Hrvatskoj određeno da smije proizvesti manje šećera nego što ga je dosad proizvodila, ograničen joj je razvoj vinogradarstva, maslinarstva, a ostale grane su već ionako toliko oslabljene lošom domaćom politikom da za njih nije bilo potrebno utvrđivati kvote. Vrlo je indikativno što javnost nije bila obavještavana o stvarnim predmetima pregovora, kao ni o onome što je dogovoreno.

Ministarstvo vanjskih poslova RH-a službeno je potvrdilo da nema hrvatski prijevod Lisabonskog ugovora, odnosno Ustava EU-a kojim bi se hrvatski građani upoznali s temeljnim ustavotvornim dokumentom koji kazuje što EU donosi i kako će se u toj zajednici odlučivati. Vrlo vjerojatno je da nijedan hrvatski saborski zastupnik nije pročitao Lisabonski ugovor.

Prema mišljenju nekih analitičara, za Hrvatsku bi bilo najbolje kad bi bila neutralna zemlja u dobrim odnosima sa svima. Nije se teško složiti da bi navedeno bilo optimalno, ali u eri globalizacije koja je nametnuta cijelome svijetu, međuovisnost država veća je nego nekad između zemalja koje su bile u kolonijalnom odnosu.

Iz Crkve su se opetovano čuli pozivi političarima da, oslanjajući se na međunarodno pravo u pregovorima, budu partneri i da ne podilaze. »Mi, hrvatski biskupi, povodom pristupnih pregovora za ulazak Republike Hrvatske u Europsku Uniju polazimo od činjenice da je naša država izrazila želju za članstvom u toj organizaciji i da se o tome vode pregovori, koji su već znatno uznapredovali. Poznato je također da će konačnu odluku o tome donijeti naši građani na referendumu, kao i građani svih zemalja članica. Crkva će tu odluku poštovati, kao što poštuje i odluku legitimnih hrvatskih

vlasti da se zatraži članstvo u Europskoj Uniji i da se pristupi za to predviđenim pregovorima.«<sup>7</sup> Time su naši biskupi najavili da neće zauzimati političko stajalište glede pitanja treba li Hrvatska pristupiti EU-u ili ne, već će to prepustiti savjesti svakog vjernika i birača, a oni će priznati ishod.

## 2.2. Prednosti ulaska RH-a u EU

Premda je Hrvatska oduvijek dijelom Europe, ulazak u EU značio bi i službeno i formalno prihvaćanje Hrvatske kao zemlje tog kulturnog kruga.

Ulazak u EU znači odljepljivanje od Balkana i guranja u neku novu jugoslavensku tvorevinu, »jugosferu«, premda će političari nastaviti govoriti o regionalnoj suradnji.

U globaliziranom svijetu, pa i Europi, bolje je biti za stolom za kojim se odlučuje nego biti odsutan.

Određeni dio europske pravne stečevine izdiže Hrvatsku iz naslijeđene jugokomunističke regulative i dovodi u ravninu stabilnih demokratskih država.

Određeni dio pravne regulative moći će samostalno donositi, ali bez izlaženja iz okvira i suprotno od pravne stečevine EU-a.

Poštivat će se sloboda Crkve i vjerskih zajednica i sloboda ispovijedanja vjere.

Hrvatskoj će postati dostupni fondovi sa značajnim nepovratnim sredstvima koje se može iskoristi isključivo kroz dobre i prihvaćene projekte.

Ako Hrvatska bude imala kvalitetne proizvode, njima će moći konkurirati na cijelom europskom tržištu.

Hrvatski stručnjaci moći će načelno konkurirati za radna mjesta u cijeloj Europi.

Hrvatski građani moći će bez putovnice putovati po čitavoj Europskoj Uniji i postati vlasnici nekretnina na tom području.

Hrvatska će morati postati pravna država u punom smislu riječi. Ona među svojim građanima ima protivnike kojima zapravo ne odgovara nika-

kva Hrvatska, a pogotovo ona integrirana u zajednicu europskih država, jer će u takvoj Hrvatskoj morati ostati bez svojih dosadašnjih povlastica.

## 2.3. Nedostaci ulaska RH-a u EU

Hrvatska će, kao i sve članice, trpjeti od svih spomenutih nedostataka svojstvenih EU-u.

Veliki je problem što Hrvatska nije stala na svoje noge, što u ovih 20 godina nije razvila gospodarstvo primjereno svojim resursima jer će joj u EU-u mnogo toga biti nametnuto. Uostalom, na mnogo toga već je i pristala u pristupnim »pregovorima«.

Hrvatska će biti izložena ograničenju svog suvereniteta, rastakanju svoje državnosti, raznim diktatima, morat će popustiti regijama na štetu jedinstvenosti države.

Manevarski prostor državnih vlasti bit će bitno sužen.

Hrvatska je dužna svake godine uplaćivati tzv. članarinu.

Hrvatska će još više postati prostor u kojem će dominirati multinacionalne korporacije, socijalna zaštita će slabiti, a svi će morati raditi više.

Rad hrvatskih sudova bit će ograničen i obvezan presudama Europskog suda s vječitom mogućnošću iznenađenja nekom eu-odredbom koja ranije nije bila poznata.

Hrvatski nacionalni i kulturni identitet bit će izložen konkurenciji i neprestano će se nametati tzv. multikulturalizam.

Hrvatska će biti još više izložena suvremenim ideologijama libertinizma i globalizma koje imaju karakteristike ne samo liberalizma, nego i konzumerizma, individualizma, korporativizma, relativizma, sekularizma i sl.

Stranci će, osim nacionalnih parkova, moći kupiti gotovo sve.

Stranci će se moći trajno nastaniti u Hrvatskoj, imat će pravo birati i biti izabrani na lokalnim i regionalnim izborima, bez obzira na hrvatsko državljanstvo te pravo birati buduće članove Europskoga parlamenta.

<sup>7</sup> Pismo 15.



### 3. Izazovi i zadaće za hrvatske katolike

Osim formalno-pravnih uvjeta koje Hrvatska mora ispuniti za uključivanje u punopravno članstvo u EU, pred hrvatskom nacijom, tj. zajednicom svih hrvatskih građana, stoji i ne manje važan neformalan, ali veoma stvaran zahtjev da Hrvatska bude obogaćenje te velike zajednice, a ne tek zajednica koja je primljena radi interesa arhitekata globalizacije i političara u Hrvatskoj. Hrvatsko društvo pozvano je još više i snažnije razviti vlastite kvalitete i vrijednosti koje su potrebne, poželjne i dobrodošle u toj velikoj zajednici. I na tom polju veliku odgovornost imaju političari, ali nipošto samo oni, već i svi čimbenici hrvatskog društva, osobito hrvatski katolički vjernici.

#### 3.1. Obveza dobrog informiranja

Pred katoličkim vjernicima u Hrvatskoj, kao i pred ostalim hrvatskim građanima, sve je bliže referendum na kojem će se odlučivati o stvarnom pristupu Hrvatske EU-u. Poznata je činjenica da su političari već toliko promijenili Ustav, da će za pozitivan ishod referenduma biti dovoljno da se većina onih koji izađu na glasovanje izjasni za pristup. Prema sadašnjim zakonima po kojima će se provoditi i referendum, bit će dovoljno da se 25 % građana plus jedan glas izjasni za integraciju jer će referendum biti valjan ako na birališta iziđe relativna većina birača, tj. samo 50 posto birača plus jedan. Političari su namjestili da Ustav dopušta da neku bitnu odluku, npr. udruživanje u neku treću krnju Jugoslaviju ili neku zasad nedefiniranu regionalnu državnu tvorevinu ili u Europsku Uniju, može nametnuti manjina koju čini 25 posto birača plus jedan glas.

Premda je to u Hrvatskoj, može se opravdano reći, namjerno otežano, s etičkog vidika iznimno velika, neodgodiva i hitna obveza je trijezno, pošteno i objektivno preispitivanje i vrednovanje rizika, opasnosti, općenito svih uvjeta i potrebnih žrtava koje bi moglo donijeti punopravno članstvo, kao i vrednovanje prednosti koje bi moglo donijeti integriranje Hrvatske u EU. Tu hitnu i bitnu etičku zadaću nije moguće ispuniti oslanjajući se na informacije koje daju reklame naručene od

strane službene politike, medije, televiziju, tiskovine ili izjave političara, već je potreban dodatni napor da bi se došlo do minimalno kompletnog uvida kako bi odluka »za« ili »protiv« bila utemeljena na čistoj i mirnoj savjesti.

Većina hrvatske javnosti nije mogla biti upoznata s onim što je Hrvatska »ispregovarala« jer se to tajilo, kao ni pročitati Lisabonski ugovor, sadašnji ustav EU-a, na hrvatskom jeziku, premda je on na snazi od 1. prosinca 2009. godine.

Potrebno je također znati da se odbijanjem odlaska na referendum čini usluga manjinama koje znaju što hoće i koje u tom slučaju svoju odluku nameću većini, odnosno svima u Hrvatskoj.

#### 3.2. Zašto pape vide Hrvatsku u EU-u?

Na početku trećeg pastirskog pohoda našoj Crkvi i domovini Ivan Pavao II. je u pozdravnoj riječi u zračnoj luci na otoku Krku 5. lipnja 2003 izjavio: »Hrvatska je nedavno predala zahtjev da postane sastavni dio, u političkom i gospodarskom pogledu, velike obitelji europskih naroda. Ne mogu ne očitovati želju da se uspješno ostvari ta težnja. Bogata će baština Hrvatske sigurno pridonijeti učvršćenju Unije, bilo kao upravne i teritorijalne cjeline, bilo pak kao kulturne i duhovne stvarnosti.«

Papa Benedikt XVI. u govoru hrvatskim biskupima za njihova pohoda Ad limina 6. srpnja 2006. godine, na pristup Hrvatske Europskoj Uniji osvrnuo se riječima: »Vaša zemlja, Hrvatska, oduvijek živi u okviru europske civilizacije te s razlogom stoga želi biti priznata kao član Europske Unije. Njezina želja je svojim ulaskom u tu ustanovu surađivati na dobro svih stanovnika kontinenta. Nacija će na taj način moći s uvažavanjem i dijalogom ući u odnos s drugim europskim narodima, pridonoseći vlastitom kulturom i tradicijom u traganju svih za potpunom istinom o čovjeku.

Bitno je, zapravo, da izgrađivanje zajedničkog europskog doma uvijek bude utemeljeno na istini o čovjeku, oslanjajući se pritom na načelo prava svih na život od začeća do naravne smrti; na priznavanje duhovne dimenzije čovjeka, u kojoj se ukorjenjuje njegovo neotuđivo dostojanstvo;

na poštivanje vjerskog izbora svakog pojedinca, u kojem se očituje neprijeporna ljudska otvorenost transcendentnomu. Po tim vrednotama moguće je postići konsenzus i s onime tko, makar i ne pristajući uz Katoličku crkvu, prihvaća glas razuma, osjetljiv na norme prirodnog zakona. Znam da se vi, u tom pogledu, zauzimate zajedno sa svojim svećenicima i vjernicima. Ohrabrujući vas da ustrajete, jamčim vam podršku Svete Stolice, koja je uvijek cijenila i voljela Hrvatsku.«

Na putu iz Rima u Zagreb u subotu 4. lipnja 2011. papa Benedikt XVI. razgovarao je s novinarima te je rekao da je pristupanje Hrvatske Europskoj Uniji »logično, ispravno i nužno«. Hrvatska kulturno odavno pripada srednjoj Europi i duboko je europski narod, rekao je Papa novinarima. Primanjem u Europsku Uniju naći će se na mjestu kojem je povijesno i kulturno oduvijek pripadala, istaknuo je Papa. Rekao je također da razumije svojevrstnu sumnju koja postoji u Hrvatskoj u pristupanju EU-u. Razumljivo je da se u ovim prilikama jedna mala zemlja pribojava »centralističkog birokratizma« i »racionalističke kulture«, rekao je Papa.

Poručio je da je pristupanje Uniji međusobni proces davanja i primanja te da Hrvatska svojom bogatom kulturnom i vjerskom baštinom može obogatiti Europu. Sveti Otac protivi se svođenju Europske Unije »na zajedničko tržište« te je poručio da je zadaća Hrvatske pridonijeti europskoj raznolikosti povezanoj kršćanskom tradicijom.

U govoru na Plesu 4. lipnja 2011. Benedikt XVI. rekao je: »Izazovi suvremene kulture, prožete društvenim raslojavanjem i nestabilnošću te obilježene individualizmom koji pogoduje shvaćanju života bez obveza u neprestanom traženju 'prostora privatnosti', zahtijevaju uvjerenost i smionost u zauzimanju u promicanju temeljnih moralnih vrijednosti, ukorijenjenih u društvenom životu i identitetu Staroga kontinenta. O dvadesetoj obljetnici proglašenja neovisnosti i uoči punopravnog pristupanja Hrvatske Europskoj Uniji, davna i nedavna prošlost vaše zemlje potiče na promišljanje sve europske narode pomažući, kako svakom pojedinom tako i čitavoj zajednici,

da očuva i obnovi neprocjenjivu zajedničku baštinu ljudskih i kršćanskih vrijednosti. Neka tako ova draga nacija, snagom svoje bogate tradicije, pridonese da Europska Unija cjelovito vrednuje to duhovno i kulturno blago.«

Pape pred očima imaju dobro čitavog čovječanstva, posebice dobro dijela čovječanstva koje živi u Europi i koje je stoljećima bilo duhovno središte svijeta. U okolnostima kad se Europa formalno odriče svojih kršćanskih korijena, kad se njome širi liberalizam sa svojim načinima ateizacije i kad se katolici sve manje snalaze u svojoj misiji održavanja kršćanskih, odnosno univerzalnih vrijednosti, kao što su dostojanstvo ljudske osobe, služenje općemu dobru, pravednost, istina, sloboda, solidarnost i mir, pape vide osobitu misiju hrvatskih katolika. Stoga je velika odgovornost na svim članovima Crkve u hrvatskom narodu, od hijerarhije do posljednjeg vjernika, da očuvamo specifično življenje svoje katoličke vjere, da je produbljujemo osobnim odlučivanjem za nasljedovanje Krista i boljom informiranošću o vjeri, vjerskim sadržajima te da se na taj način osposobimo biti kvasac Kraljevstva Božjega, tj. novoga svijeta ljubavi, pravde istine i slobode u Hrvatskoj, Europi i svijetu.

### **3. Sv. Marko Križevčanin-najbolji uzor i zagovornik<sup>8</sup>**

Proces europske integracije pokrenut kao projekt iz kršćanskih vrijednosnih pobuda zajedništva i uzajamnog prihvaćanja, bez sukobljavanja i potlačivanja ikojeg naroda ili ikoje države, još je uvijek u tijeku pa su njegovi krajnji dosezi, osim političkih, gospodarskih i pravnih postignuća, još uvijek nevidljivi i nepredvidljivi. Sve više postaje očito da taj proces baš ne ostaje vjeran svomu kršćanskom ishodištu i da ne izgrađuje veliki europski dom s jednakopravnim i prijateljskim stanarima. Sve opravdanije postaju bojazni da će u EU-u još više dolaziti do raslojavanja na velike i male, važne i nevažne, moćne i podčinjene, odno-

<sup>8</sup> Predavanje je održano 5. rujna 2011. u Križevcima povodom dana Sv. Marka Križevčanina.

sno dolaziti do majorizacije, hegemonizacije i unitarizacije na političkom i kulturnom planu. Kao i svaki ljudski projekt, proces europske integracije neizbježno sa sobom nosi nedorečenost, nejasnoću i rizike koji već postaju sve očitiji.

Katolički vjernici, koji sav svoj ovozemaljski život smatraju punim nedorečenosti, nejasnoća i rizika, u tako velik i važan projekt pozvani su ući oslonjeni na Boga, jedinog pravog gospodara povijesti, svjesni da vjerni Bogu moraju dati svoj doprinos, preuzeti svoj dio odgovornosti za ostvarenje dobra i boljitka na europskom i općesvjetskom planu. Hrvatskim katolicima, ali i katolicima drugih nacionalnosti, u davanju doprinosa i preuzimanju odgovornosti, zagovornik pred Bogom i uzor u postupanju u konkretnim prilikama može biti Sv. Marko Križevčanin, jedinstveni osviješteni Hrvat i Europljanin.

#### **4. 1. Uzor poznavanja drugih naroda i suradnje**

Sv. Marku Križevčaninu, rođenom 1589. u Križevcima Bog je dao da od mladosti upoznaje pripadnike drugih naroda i s njima živi. Već oko 1605. godine, kao učenik na Isusovačkom kolegiju u Grazu, upoznao je pripadnike drugih naroda, njihovu kulturu i suživot s njima. U Rimu, gdje je bio pitomac u Papinskom zavodu Germanicum et Hungaricum, upoznao je, živio i surađivao s pripadnicima različitih naroda, osobito s Nijemcima i Mađarima. Upoznao je i talijanski narod i kulturu, a vjerojatno i pripadnike drugih europskih naroda. Ne samo da je prihvatio činjenicu da se školuje i pripravlja za život u svijesti postojanja ljudi i naroda drugih kultura, običaja i jezika, nego i život s pripadnicima drugih naroda i njihovom drugačijom kulturom. Živeći u 16. i 17. stoljeću, u doba kada je nacionalna svijest više bila iznimka nego nešto redovito, Sv. Marko Križevčanin je, pripremajući i školujući se za svećeničku službu u Zavodu Germanicum et Hungaricum u Rimu, spontano izražavajući svoj nacionalni identitet svome imenu dopisao *Croata*, tj. Hrvat. Tim činom iskazao je svoju svjesnu pripadnost hrvatskom narodu koji je u njegovo doba bio na braniku ondašnje Europe, ugrožene od Osmanlija, koji je povezivao jedan jezik i tri narječja, bogata kulturna i duhovna, oso-

bito katolička baština te jedan određen i ugrožen teritorij.

Kad ga je, nakon kraćeg svećeničkog služenja u domovini, ostrogonski kardinal Petar Pazmany pozvao u svoju nadbiskupiju, prihvatio je poziv jer mu nije bilo teško prihvatiti život, djelovanje i suradnju s pripadnicima tamošnjih naroda. Kardinal Pazmany poslao ga je u Trnavu, Komarno i Krasnu, mjesta u današnjoj Slovačkoj, gdje je služio tamošnjem slovačkom i mađarskom narodu, ostajući svjestan da je Hrvat i da mu je zadaća učvršćivati katoličku vjeru i ugrožene katoličke i univerzalne vrijednosti među Slovacima i Mađarima.

Kad je zbog napada erdeljskog kneza Bethlena morao s drugim katolicima bježati u Košice, ustrajao je služenju i slovačkim i mađarskim vjernicima. U Košicama je bez ikakvih teškoća tijesno surađivao s poljskim isusovcem Melchiorom Grodzieckim i mađarskim isusovcem Istvanom Pongraczom. U svom služenju konkretnim ljudima u vjernosti Bogu, Crkvi i Kristovu namjesniku na zemlji, u tolikoj mjeri je bio otvoren Bogu, da je bio spreman žrtvovati i svoj život. Iskreno bogoljublje uvijek je bilo temelj stvarnog i zdravog kršćanskog čovjekoljublja koje uključuje i rodoljublje. Sv. Marko Križevčanin je kao iznimno bogoljubljan čovjek i svećenik volio sve ljude, svoj narod jednako kao i pripadnike drugih europskih naroda kojima je služio ili od kojih je dobivao mnoga dobra, zapravo, čitavo čovječanstvo, a tu ljubav potvrdio je i svojim mučeništvom u Košicama 7. rujna 1619. godine.

#### **4. 2. Uzor promicanja pravih vrijednota**

Sv. Marko Križevčanin spoznao prave vrijednote života, za njih je trpio žrtvujući vlastiti život pa je poticaj i izazov suvremenim hrvatskim i drugim katolicima da spoznaju, prihvate, njeguju i žrtvuju se za prave vrijednote. Njegovi neprijatelji nudili su mu bogato imanje, lagodan i bezbrižan ostatak života ako se odrekne katolištva, vjernosti Katoličkoj crkvi i Papi. Sv. Marko Križevčanin nije se dao zavesti primamljivim ponudama, već je ostao svjedok većih vrijednota od imetka, bo-

gatstva i lagodnog života. Postao je uzor kako živjeti s pripadnicima drugih naroda ne gubeći svoj katolički i hrvatski identitet, svjedočiti, živjeti i trpjeti za prave vrjednote. Postao je ostvarivatelj i promicatelj pravih vrjednota koje su bile ugrožene i koje bi bile još više potisnute da nije stao na njihov branik. Žrtva života za prave vrjednote, premda na prvi pogled izgleda da je riječ o porazu, uklanjanju onoga tko smeta, uzaludnom pokušaju suprotstavljanja većoj sili, zapravo je sjajna pobjeda ljubavi i dobra koji ostaju zauvijek jer su ugrađeni u Kraljevstvo Božje, a zle sile, ma kako bile snažne, imaju samo zemaljski rok trajanja. Svaka sila za vremena, kaže naš narod.

Neprijatelji Sv. Marka Križevčanina željeli su ga ukloniti i izbrisati s lica zemlje, a on je, premda fizički mrtav, i danas živ, ne samo u Gospodnjoj vječnosti nego i u svijesti slovačkih i hrvatskih vjernika, Crkve u slovačkom i hrvatskom narodu. Marko Križevčanin je, premda doživjevši poniženje, poraz i nasilnu smrt, ugradio svoj život u korijene one baštine iz koje izrastaju novi, svijetli sinovi i kćeri Katoličke crkve, hrvatskog i drugih europskih naroda.

#### **4.3. Zagovornik identiteta i pravih vrjednota**

Pri uključivanju Hrvatske u europske integracije također je važno znati živjeti s drugim narodima, surađivati s njima, a pritom ne izgubiti svoj nacionalni i kulturni identitet, svoj ponos i dostojanstvo. Svojim djelovanjem Marko Križevčanin zorno je pokazao da je moguće biti pravi hrvatski rodoljub i uzoran Europljanin, vjeran svojem nacionalnom identitetu i iskreni suradnik, prijatelj, saveznik u službi članovima drugih naroda. Stoga je veoma prikladno da ga hrvatski katolički vjernici prepoznaju i prihvate kao svoga zaštitnika ili zagovornika u europskim integracijama.

Hrvatski katolički vjernici trebali bi biti svjesni da će u sutrašnjoj ujedinjenoj Europi biti suočeni s brojnim namjernim i slučajnim, ali svakako neizbježnim prijetnjama svog katoličkog, nacionalnog i hrvatskog identiteta. Ako Hrvati u suvremenoj Europi ne budu znali očuvati svoj kulturni, nacionalni i većinski katolički identitet,

u skoroj budućnosti doslovno im prijeti nestanak s povijesne scene. Hrvatski katolici dobro znaju da se tim prijetnjama moraju suprotstaviti svim svojim sposobnostima, snagama i vještinama, ali i da to ne mora biti dovoljno i da u tome mogu uspjeti jedino uz Božju pomoć. Vrlo dragocjen bit će i zagovor Sv. Marka Križevčanina koji je u svoje doba umio očuvati svoj katolički i hrvatski identitet i pod cijenu svog života.

Nije potrebno posebno isticati da su mnoge univerzalne vrjednote u današnjoj Europskoj Uniji kod velikog dijela suvremenih Europljana dovedene u pitanje. Naši biskupi vrlo su jasno naveli koje su vrjednote u sadašnjoj Europskoj Uniji ugrožene, a koje hrvatski katolički vjernici mogu zaštititi jedino živeći ih u osobnom, crkvenom i društvenom životu. Kad Benedikt XVI. hrvatskim katolicima povjerava misiju da »snagom svoje bogate tradicije, pridonesu da Europska Unija cjelovito vrednuje duhovno i kulturno blago«, onda želi da hrvatski katolici svojom prokušanom, informiranom i življenom vjerom budu aktualni ostvarivatelji tog duhovnog blaga. Hrvatski katolici svojim snagama nisu dorasli tim izazovima ni misiji pa im je neophodna Božja pomoć koju Sv. Marko Križevčanin može isprobiti bolje od drugih svetaca jer je, unatoč laskavim ponudama, ostao vjeran pravim vrjednotama. Vodstvo Crkve u Hrvata poželjno je ne samo poticati, nego i pomoći da sadašnji naraštaji hrvatskih katolika uz zagovor 3. hrvatskog sveca s europskim iskustvom zadobiju Božju pomoć i postanu sposobni ostvarivati dobro, živjeti prave vječne evanđeoske i univerzalne vrjednote i na taj način obogaćivati svoje suvremenike i svoje zajednice, od lokalne, preko nacionalne, do europske i općeljudske.

## **5. Zaključak**

Činjenica je da ulazak Hrvatske u Europsku Uniju donosi neke prednosti, ali isto tako i nedostatke i opasnosti. Nije lako procijeniti što bi na objektivnoj vagi prevagnulo, ono pozitivno ili ono negativno, stoga je hrvatskim katolicima dragocjena pomoć mučenika Sv. Marka Križevčanina,



Hrvata i Europljanina, koji im može izmoliti nužno potrebnu jasnoću.

Činjenica je i da Hrvatima u Europskoj Uniji predstoji velika borba za očuvanje katoličkog i nacionalnog identiteta, uključujući i svijest o hrvatskoj državnosti koja će se sve više topiti. U tome im je dragocjen primjer Sv. Marka Križevčanina koji je usprkos svemu očuvao svoj katolički i hrvatski nacionalni identitet i koji, baš zato, svojim zagovorom kod Boga može pomoći sadašnjim naraštajima hrvatskih katolika.

Izazov ostvarivanja i življenja kršćanskih i univerzalnih vrijednota koji sadašnji Papa Benedikt XVI. povjerava hrvatskim katolicima kao posebnu misiju po ulasku Hrvatske u Europsku Uniju prelazi njihove snage i sposobnosti. Stoga je predragocjen primjer Sv. Marka Križevčanina koji je i po cijenu svog života ostao vjeran svojim katoličkim vrijednotama i koji je zbog toga najpogodniji zagovaratelj molitve da i sadašnji naraštaji primjereno odgovore na taj izazov i daju važan doprinos u očuvanju svog katoličkog identiteta i jačanju univerzalnih vrijednosti u su-trašnjoj Europi.